

Proiect 92108:
***Crearea unui sistem modern multimedia de inventariere
și informatizare privind patrimoniul cultural
al comunității evreiești din România,
în contextul european al multietnicității
și diversității patrimoniale***

Patrimoniul cultural evreiesc din orașul Caracal

Autor: Conf. dr. arh. Nicoleta Doina Teodorescu

Vederi din cimitir – Capela și morminte

Sinagoga din Caracal

Cuprinsul lucrării :

1. Prezentarea localității

- a. Date generale de încadrare în teritoriu și de cadru natural
- b. Evoluția în timp
- c. Condiționări socio-economice și politice
- d. Valori promovate de evrei pe plan local

2. Evoluția comunității evreiești din Caracal

- a. Conjuncturi ce au încurajat stabilirea evreilor în Caracal
- b. Creșterea și destrămarea comunității
- c. Caracteristici ale comunității evreiești din Caracal
- d. Valori promovate de evrei pe plan local

3. Patrimoniu construit evreiesc

- a. Caracteristici generale
- b. Patrimoniu reprezentativ

4. Concluzii

5. Bibliografie

Patrimoniul cultural evreiesc din orașul Caracal

1. Prezentarea localității

a. Date generale de încadrare în teritoriu și de cadru natural

Caracalul este cea mai importantă localitate din Câmpia Romanaților, în sud estul Olteniei, intersecție importantă a căilor de comunicație rutiere și feroviare ce asigură legătura pe direcția nord-sud, de-a lungul văii Oltului și est-vest, pe direcția Craiova-Roșiorii de Vede-București.

Din punct de vedere geologic este situat în zona neogenă a depresiunii getice, de origine lacustră, care a apărut în mezozoicul superior, între munții Carpați și Balcani, odată cu formarea acestora și este subunitate a Câmpiei Olteniei. Mai exact, se află în marginea estică a subdiviziunii geografice numită Câmpul Leu-Rotunda.¹

Din punct de vedere climatic, acesta poate fi definit ca temperat continental, cu influențe submediteraneene, încadrându-se în zona cu temperatură medie anuală de 11,2 grade Celsius.²

Cursurile de apă mai importante din zonă sunt: *Oltul* la aproximativ 12km depărtare de oraș, *Tesluiul* afluent al acestuia care trece pe la nord/estul orașului, iar centrul orașului este străbătut de pârâul *Gologan*, cunoscut pe plan local și sub numele de pârâul *Caracal*.

Vegetația naturală (spontană) este caracterizată de asociația dintre cea de silvostepă (pajiște alternând cu pădure), în partea sudică și vestică și vegetația de luncă ce apare pe valea *Tesluiului* și *Oltului*. În prezent aceasta este înlocuită în mare măsură de culturile agricole. Aceleași caracteristici pot fi regăsite și privitor la fauna.

b. Evoluția în timp

Poziția geografică favorabilă a atras locuirea pe aceste meleaguri încă din paleolitic, asigurându-i continuitatea în timp și spațiu. Numeroasele artefacte (unelte de piatră, altare de cult, plastică antropomorfă, vase de uz casnic), descoperite pe teritoriul orașului sau în zonele limitrofe sunt dovada acestei perenități.

¹ DINCĂ, DANA ROXANA, GRIGORESCU VERA, POPOVICI SABIN, *Monografia Municipiului Caracal*, Editura Tiparg, Pitesti, 2007.

² GHEORGHE IAGĂRU, VICTOR VIOREL VĂTĂMANU, DUMITRU BĂLĂNESCU, *Clima și solurile județului Olt* solurile, Craiova 2001, p.19.

În epoca romană, aici se afla probabil unul dintre satele din arealul cuprins între *Romula* - capitala *Daciei Malvensis* și *Sucidava* - principala așezare de la *Dunăre* în epocile romană și romano-bizantină.

Ulterior, *Caracalul* a făcut parte din satele *Cnezatului lui Farcaș*, formațiune menționată documentar în anul 1247 și care a fost identificată geografic în zona *Romanașilor*.³ Cuprinderea *satului Caracal* în domeniul marilor boieri *Craiovești*, prezenți în actul de constituire al statului *Țara Românească*, atestă faptul că acesta era, la acea vreme, o așezare permanentă și importantă, chiar și înainte de menționarea sa documentară din anul 1538.

În anul 1640, episcopul catolic *Petre Bogdan Baksic* aprecia că așezarea avea un număr de 150 de case și peste 700 de suflete, fapt care o distingea între cele 3.000 de așezări dintre *Carpați* și *Dunăre*⁴ și arată că „se văd vechile case ale domnului Mihai, acela care a purtat război cu sultanul, dar toate sunt ruinate în afară de biserică, acum încă în bună stare.”⁵

Tot de la călătorii străini aflăm că această așezare era oraș de târg. Astfel *Pietro Deodato* semnalează că: „pe la 1640, la târgul ce se ținea miercurea la *Caracal*, veneau mulți negustori străini și se vindeau un număr mare de vite”.⁶

În statistica din perioada 1722-1728, cunoscută sub numele de *Conscripția virmondiană*, este consemnat faptul că localitatea număra 167 de familii cu 835 de suflete.⁷

Caracalul în harta lui Specht din anul 1790

³ ȘTEFAN OLTEANU, Structuri socio-demografice și economice în spațiul carpato- danubiano-pontic, în secolele VII-XIV, București, 1997, p. 230; Diploma Ioaniților, DRH, B Țara Românească, veac, XIII, XIV, XV, B, (1247-1500), p. 2.

⁴ *** Călători străini despre Țările Române, vol. V, București, 1970, p. 208.

⁵ DUMITRU BĂLAȘA, Localitățile din Oltenia și bisericile lor, în Mitropolia Olteniei, nr.3 (mai-iunie), 1986, p.114.

⁶ *** Monografia județului Olt, Brașov, 1974, pag. 91.

⁷ ȘERBAN PAPACOSTEA, Oltenia sub stăpânire austriacă (1718-1739), București, 1998, p. 53.

Cu toate că administrația austriacă, impusă prin pacea de la *Passarowitz* (1718), nu a reușit să se impună și Oltenia este abandonată după treizeci de ani, totuși, prezența austriecilor în Oltenia deschide noi direcții de dezvoltare, aduce impulsuri și oportunități ce se dovedesc benefice pe termen lung. Pe termen scurt, această perioadă se dovedește extrem de agitată. Influențelor turcești li se opun interesele economice cesaro-crăiești, intervențiile ruse, iar nemulțumirea populației ia forme proprii de manifestare.

Un alt călător străin, *Frederich Wilhelm von Bauer*⁸, după călătoria efectuată în Oltenia în anul 1770, relatează despre Caracal că „era oraș și reședință domnească cu trei biserici, o căpitănie și un târg așezat într-o vale”⁹. În acest târg, numit și *târgul din lăuntru*, se desfășura o viață comercială intensă.¹⁰

În catagrafia din anul 1831, Caracalul făcea parte din *Plasa Mijlocului* care avea 16 sate și 1924 familii. Aceeași catagrafie prezintă *Boldul* ca făcând parte din *moșia Caracal*, moșie slobodă a orașului, cu 181 de familii.¹¹

Unirea *Principatelor Române* și noua organizare administrativă din 1864 va aduce schimbări majore în viața economică a orașului, transformându-l într-un centru comercial important, statut ce este reflectat și de aspectul său construit.

Primul edificiu reprezentativ care s-a ridicat a fost *Palatul Administrativ*, a cărui construcție a început în anul 1870.

Construirea liniei ferate, mai întâi *Turnu Severin - Craiova - Piatra Olt - Slatina - Pitești - București* (pe care la 9 mai 1878 circula primul tren accelerat *Viena – București*) și ulterior, între anii 1879 și 1889, linia *Râmnicu Vâlcea - Corabia* (executată de inginerii *Râmniceanu* și *Popovici*), a contribuit și ea la dezvoltarea orașului. Construcției gării, edificată în 1886 de către inginerul *Popovici*¹², i s-a adăugat, în 1894, o aripă în care a funcționat un restaurant, o circumscripție medicală și o sală de așteptare¹³.

⁸ FREDERICH WILHELM VON BAUER, *Memoires historiques et geographiques sur la Valachie*, Frankfurt & Leipzig, 1778.

În anul 1778, cartografului Friedrich Bauer – general austriac care activa la vremea aceea în slujba țarului Rusiei – i se comandă două atlase (care urmau să cuprindă hărți, însoțite de explicații și date); unul al Moldovei și celalalt al Țării Românești; pentru Moldova el realizează doar hărțile, iar pentru Țara Românească doar partea scrisă.

⁹ Paul Lică, *Istoria orașului Caracal până la 1945*, Editura Ghepardul, Craiova, 1994, pag. 7. apud *Istoria României*, vol.III, București, 1964, pag. 58.

¹⁰ OTOVESCU, D., s.a., *op.cit.*, 2002, p.67.

¹¹ ION DONAT, ION PĂTROI, DINICĂ CIOBOTEA, *Catagrafia obștească a Țării Românești din 1831*, Craiova, 1999, p. 64.

¹² AND-Olt, Fond Sfatul Popular Caracal, dos 719/1959, fila 1.

¹³ ANR, Ministerul de Interne-Direcția Administrativă, dos.206/1878.

Gara din Caracal în anul 1912

Palatul de Justiție, construit în 1896¹⁴

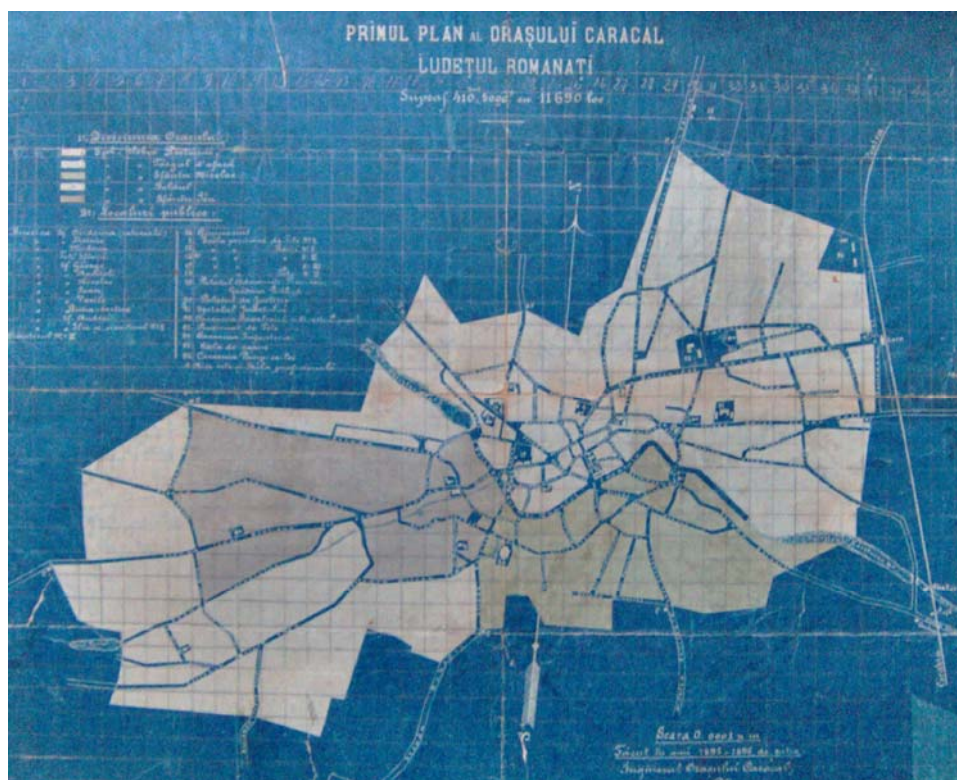
La 1 octombrie 1888 a fost inaugurat *Gimnaziul Ioniță Asan*, într-o clădire improprie, însă acest neajuns va fi remediat prin construirea în 1891-1892 a noii clădiri, după planurile arhitectului *Săulescu*¹⁵.

Gimnaziul Ioniță Asan, în construcție...

și în 2010

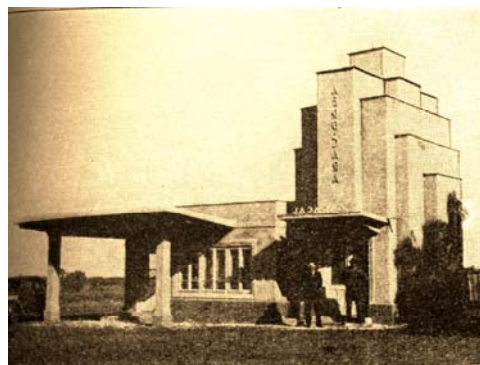

Planul Orașului Caracal 1895-1896.

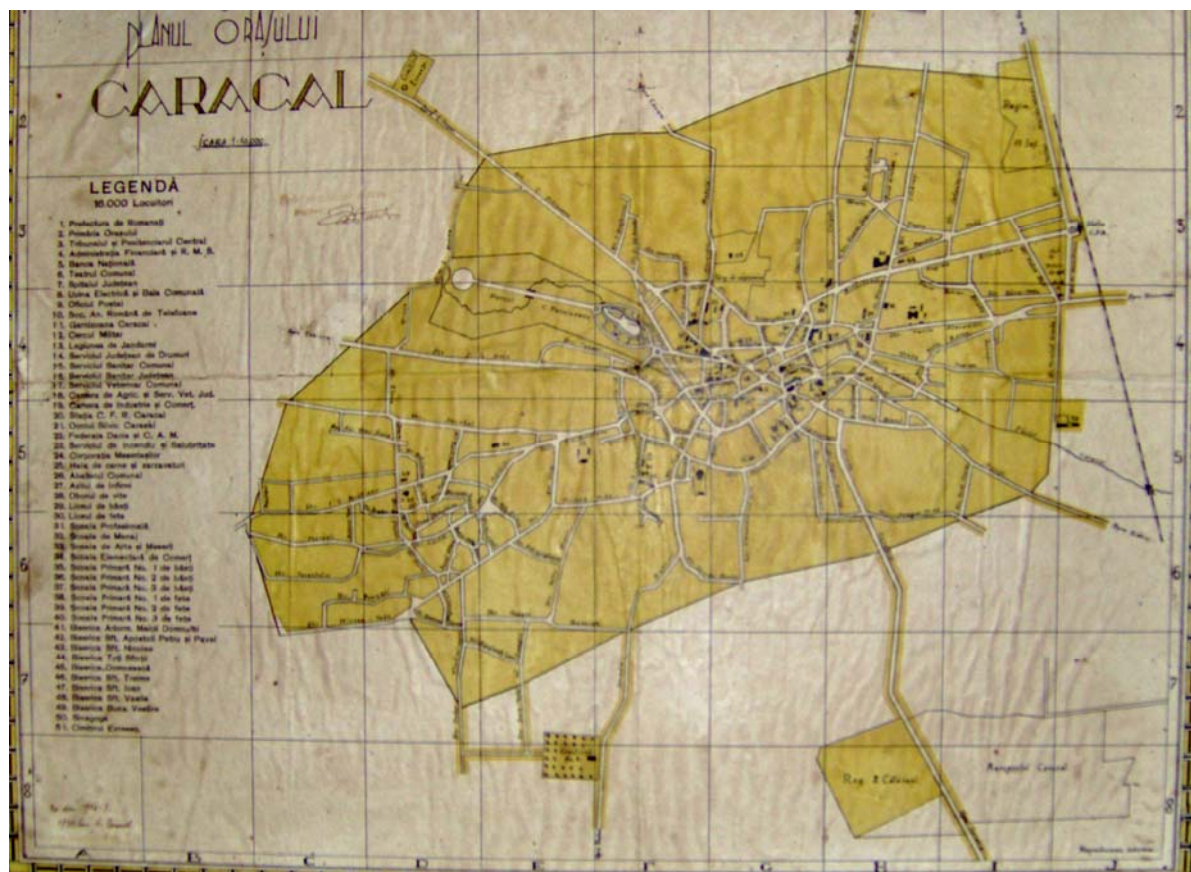
¹⁴ Despre acesta, Nicolae Iorga comenta în 1905: „se vede fațada masivă, cu totul disproporționată, a unei case cu două rânduri, de loc unde se dă dreptate de reprezentanții zeiței cu cumpenele în mână, care stă cocoțată pe fațada greoaie a micii clădiri.” Construcția a fost extinsă în 1927.

¹⁵ Monografia municipiului Caracal, pag.55, apud CRĂCIUN PĂTRU, *Monografia Liceului nr.1 din Caracal. 80 de ani de la înființare*, Craiova, 1968, p.11.

Tot în această perioadă, 1935-1937, este realizată canalizarea și alimentarea cu apă a orașului, după un proiect întocmit de inginerul *Edgar Rusu*¹⁶ și aerogara, în anul 1937, având ca proiectant pe arhitectul *D. Boruzescu*¹⁷.

Aerogara Caracal, 1937

Planul Orașului Caracal din anul 1939

După 1945, orașul se va adapta la noile condiții, fără a depăși însă înflorirea perioadelor anterioare. Rolul de centru comercial va fi mult diluat în noile condiții economice, cu atât mai mult cu cât rolul de locomotivă a dezvoltării va fi preluat de industria grea.

Industrializarea masivă a atras nu numai investițiile majore ci și interesul populației și migrația spre noile centre de dezvoltare. În această competiție, *Caracalul* a cedat locul *Slatinei*, oraș devenit similar cu producția de aluminiu, care își revendică și rolul de reședință de județ. Această situație prezintă avantajul că au fost protejate construcții de valoare arhitecturală și istorică într-o compoziție specifică acestui oraș, păstrând aspectul său de oraș al începutului de secol XX.

¹⁶ ION VELEANU, E. Rusu, Aspecte din activitatea și gospodărirea românească, Craiova, 1937, p. 27.

¹⁷ Idem, p. 117.

A urmat sistematizarea agresivă la care a fost supus orașul în urma cutremurului din 1977. Din păcate, aceste intervenții s-au concentrat pe restructurarea zonei centrale. Practic, această zonă, mărturie construită și cu valoare ambientală de maxim interes, a fost absorbită de noul *Magazin Universal* ce închide frontul estic al pieței centrale iar cele câteva construcții salvate de la demolare, fără valoare arhitecturală, au rămas în spatele blocurilor.

c. Condiționări socio-economice și politice

Orașul Caracal, ca orice așezare umană, este rezultatul construit al acțiunii și interacțiunii unor forțe de diverse origini și direcții, în perioade diferite de timp, ce se suprapun, se stratifică, se alătură, se contopesc într-un tot unic. Poziția sa geografică a atras un numai stabilirea unei populații permanente dar și interesul economic al unor forțe politice, ce au intervenit asupra evoluției sale în timp.

Planul Orașului Caracal în anul 2007

Dacă o lungă perioadă de timp, dominantă în viața economică, în special cea comercială, era influența turcă și ulterior greacă, începând cu secolul al XVIII-lea se manifestă din ce în ce mai puternic intervenția boierilor pământeni, politicile protecționiste ale imperiului austriac și chiar ale rușilor. Aceasta a generat perioada de maximă înflorire a orașului, perioadă extinsă și în perioada interbelică. După schimbarea de regim politic postbelică, orientările politicii economice ale statului comunist, au aruncat într-un con de penumbră *Caracalul*, activitățile comerciale au încetat de a mai fi sursă de bunăstare. Din fericire, orașul, constituit, cu o infrastructură urbană puternică și cu o populație urbanizată și-a păstrat statutul câștigat în perioadele anterioare.

Evoluțiile postdecembriste, ce ar fi putut crea condițiile de relansare economică a orașului, așa cum se poate observa, nu au adus bunăstarea dorită. Incoerența politică și legislativă, precum și inerția populației sunt câteva dintre cauzele ce au frânat această relansare. Totuși, la nivel urban, se remarcă reorientarea spre investiții selective, construcții vechi, ce fac parte din patrimoniul construit și istoric al orașului, sunt reabilitate și restaurate.

2. Evoluția comunității evreiești din Caracal

Prezența evreilor pe teritoriul *României*, cu creșteri și scăderi, poate fi considerată ca o permanență, începând poate din vremea romanilor, cu siguranță alături de turci și greci, până spre începutul secolului al XIX-lea, perioadă ce o putem marca ca cea de întemeiere și formare a comunității evreiești din *Caracal*. Foarte probabil, primii evrei sosiți în *Caracal* să fi fost dintre negustorii sudiți, ce se bucurau de avantaje și protecție din partea consulatelor (în ultimul pătrar al veacului al XVIII-lea) și aparțineau ca cetățeni austrieci cercului de activitate al agenților cesaro-crăiești austrieci. Consemnări despre prezență evreilor în orașul *Caracal* avem începând cu anul 1838¹⁸, când au fost înregistrați 27 de evrei sudiți. Aceștia aveau prăvăliile laolaltă cu a celorlalți negustori străini, în *târgul din lăuntru*, unde se desfășura o intensă activitate comercială.

În Monografia sa, Ștefan Ricman descria prăvăliile negustorilor străini astfel: „marea majoritate a prăvăliilor din Ulița Târgului sunt de fason turcesc, cu taraba scoasă în stradă, iar deasupra oblon, care-i servea și de acoperiș contra ploii și soarelui. Noaptea se strângea taraba, se lăsa oblonul și se trăgea peste el sârma de fier prinsă solid pe din lăuntru, cu un piron lung.”¹⁹

Ca amplasare în cadrul localității, *Ulița Târgului* pleca din *Cadrilater* (deci din zona centrală) și se întindea spre nord est. La sfârșitul anului 1892, un incendiu de proporții a distrus în mare parte cele opt sau zece prăvălii din *Ulița Târgului*²⁰.

Evoluția comunității evreiești până în preajma Primului Război Mondial este marcată de creștere, grăitoare fiind datele statistice. Dacă în 1860, sunt înregistrați 17 evrei, numărul acestora crește până la 211 evrei în 1899, iar în 1912 ajunge chiar la 234 evrei²¹. Aceasta a fost perioada de

¹⁸ *Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România*, vol. III/2, Editura Hasefer, București, 1999, pag. 240.

¹⁹ RICMAN, ȘTEFAN, *op.cit.*, p.129.

²⁰ Filiala Arhivelor Statului, județul Olt, Fond Prefectura Județului Romanați, nr. actului 3/1892, pag. 18.

²¹ ION DONUGOROZI, *Așezările evreiești în Oltenia, după război, 1920-1929*, în rev. Arhivele Olteniei, IX, mai –august 1930, pag. 158.

maximă înflorire a *Comunității Evreiești din Caracal*, perioadele următoare fiind marcate de o descreștere numerică permanentă.

a. Conjuncturi ce au încurajat stabilirea evreilor în Caracal

În afara înlesnirilor ce le aveau ca sudiți, evreii au fost atrași în zonă, de-a lungul secolului al XIX-lea, de câteva oportunități favorabile lor, printre aceste un loc important având:

- amplasarea geografică favorabilă dezvoltării comerțului;
- existența unei populații de sorginte rurală, aflată la începutul urbanizării pe de o parte iar pe de altă parte, concentrarea unui număr mare de boieri și negustori bogați, cu putere economică, financiară și politică, dornici de dezvoltare urbană, acces la educație și cultură;
- meșteșugurile și industria mică erau la începutul dezvoltării lor, deci era loc pentru abilitățile speciale ale acestui neam;
- politica *regelui Carol*, de dezvoltare și organizare a teritoriului, includea și această localitate asigurând accesul la o infrastructură națională în curs de constituire;
- existența unor comunități evreiești mai puternice în proximitate (*Craiova, Corabia, Calafat...*).

b. Creșterea și destrămarea comunității

Constituirea comunității evreiești din Caracal a avut ca suport economic în primul rând comerțul iar zona ocupată de aceștia a fost în strânsă legătură cu zona centrală a orașului, cu un vad bun comercial. Aceasta nu presupune însă o limitare exclusivă la acest tip de activitate, fiind recunoscuți mulți medici evrei, farmaciști, dentiști sau profesori, cetățeni de frunte ce au jucat un rol important în viața urbei.

Astfel, în anul 1874, *Ralian Samitca* și *Teodor Macinca* înființează la *Caracal* o sucursală a tipografiei craiovene *Samitca*²². Ulterior, între anii 1893-1899, *Isac Barat* deschide o librărie și tipografia sa, în *Caracal*²³. De altfel, *Isac Barat* a fost președintele *Comunității Evreiești din Caracal*.

În aceeași perioadă, în anul 1892, este menționat la *Caracal*, un evreu, *Solomon Teitelbaum*²⁴, în a cărui prăvălie puteau fi achiziționate bijuterii sau ceasuri (obiecte de lux la acea vreme), dovadă că activitățile comerciale ale evreilor se diversifică. Tot negustorii evrei aduc și

²² NICOLAE A ANDREI, GABRIELA BRAUN, ALBERT ZIMBLER, Institutul de editură și arte grafice Samitca, Editura Aius, Craiova, 1998, pag.28.

²³ În anul 1907, la Tipografia lui Isac Barat va fi tipărit ziarul Partidului Conservator, *Lupta*.

²⁴ OTOVESCU, D., s.a., *op. cit.*, p.68.

comercializează celebrele mașini de cusut *Singer*, ce vor intra în curând în zestrea fiecărei fete de măritat din zonă.

Dintre negustorii și comercianții evrei din *Caracal* îl putem aminti pe *Rubin*, *Moscu* și *Haschel Benaroyo* - comercianții de cereale; *Wolf Basen* - se ocupa cu comerțul de stofe și haine; *Moscovici Elea* - avea magazin de manufactură; frații *Haber* - erau comercianți de vinuri (au fost răniți în război); *M.Barat* – se ocupa cu comerțul de librărie (doi frați, întemeietorii firmei au murit în război); *Marcel Grunberg* - negustor; *I. Segal* - negustor; *Simion Schwalb* - negustor; *Snap* - negustor²⁵.

În anul 1894, în *Caracal* sunt înregistrați 11.123 cetățeni români, 434 supușii altor țări, 133 nesupuși nici unei protecții. După religie erau 11.217 ortodocși, 209 catolici, protestanți, luterani, 32 mahomedani, 230 mozaici, 2 de altă religie²⁶.

Cu toate că o mare parte a populației era încă analfabetă, grija acordată de evrei educației se manifestă prin înființarea, în anul 1897, unei școli particulare israelite, condusă de *Buium Lupu*. Această școală, întrucât nu posedă autorizație de funcționare, a fost ulterior închisă iar elevii săi au fost preluați de gimnaziul *Ioniță Asan*, alături de elevii români. Începând cu anul 1896, în cadrul gimnaziului *Ioniță Asan*, va fi înființată prima bibliotecă publică a orașului cu fondul constituit din donația de 1.600 de volume, a boierului *Nică Barbu Locusteanu*, fruntaș revoluționar la 1848²⁷, iar în 1912, gimnaziul va beneficia și de sprijinul financiar oferit de deputatul de *Romanați*, diplomatul român *Nicolae Titulescu*²⁸.

Pe strada Plevnei la nr. 11, în anul 1905, a fost înființat, de către comunitățile religioase din *Caracal*, ca instituție de cultură, *Azilul Confesional Mozaic*, ce a funcționat sub conducerea lui *Carol Klein*. Cei douăzeci și cinci de elevi veneau de două ori pe săptămână pentru a învăța religia mozaică, până în anul 1916, când azilul a fost închis²⁹. Construcția ce adăpostea *Azilul Confesional Mozaic* se afla în imediata vecinătate a *Sinagogii*, construită puțin timp înainte, în 1902. Aceasta există și astăzi, pe strada *Sergent Grigore Ion*, la numărul 2. „În anul 1942, Ministerul Afacerilor Interne a aprobat prin Ordinul nr. 58775/1942, ca evreul *Simon Scheifestein* rabin, să vină de la Craiova la *Caracal* împreună cu familia pentru a se stabili aici și a-și îndeplini angajamentul”³⁰. Timp de 52 de ani, la această sinagogă a slujit *Simon Schleifștein*, evreu sefard. Ulterior, îngrijirea *Sinagogii*, precum și a cimitirului evreiesc din strada *Mihai Viteazul*, nr. 188 (fostă *C. Filipescu*), a revenit fiului său, *Robin Schleifștein*.

²⁵ OTOVESCU, D., s.a., *op. cit.*, pp.69-70.

²⁶ DINCĂ, DANA ROXANA, s.a., *op.cit.*, 2007, p. 30, *apud*. G.I.Lahovari, *Marele Dicționar Geografic al României*, vol. 2, București, 1899, p. 185.

²⁷ CRĂCIUN PĂTRU, Monografia Liceului nr.1 din Caracal.80 de ani de la înființare, Craiova, 1968, p.11.

²⁸ Filiala Arhivelor Statului, județul Olt, Fond Prefectura Județului Romanați, nr. actului 18/1897, pag. 59.

²⁹ DINCĂ, DANA ROXANA, s.a., *op.cit.*, pag.156, *apud* Ștefan Petrescu, *Școlile din zona Caracal, Craiova*, 1999, p. 327; Nicolae Andrei, Gh. Părnăuță, *op. cit.* p. 361.

³⁰ DINCĂ, DANA ROXANA, s.a., *op.cit.*, p.192.

În perioada Primului Război Mondial evreii din *Caracal* au fost alături de români, sprijinind armata, atât material cât și prin participarea directă pe teatrul de război. Mărturie, stă placa comemorativă din interiorul *Sinagogii* ce cuprinde numele evreilor care au murit în Primul Război Mondial.

Federala Romanați, ce întrunea 48 de cooperative din județ, a fost înființată în februarie 1922 și a funcționat în casele *Teodoru*, sub conducerea lui *Ștefan Ionițoiu*. Din anul 1924 la conducerea sa vine Ștefan Ricman³¹. Fruntași evrei se regăsesc pe la 1927 și în funcțiuni publice, ca reprezentantul *Ministerului Sănătății Publice*, doctorul *N. Porumbski* sau *Maria Șt. Ricman*, reprezentanta învățământului profesional³².

Casele Teodoru, în prezent

Piața și în ultimul plan fostul Hotel Caracal

Recensământul din 1930, care este considerat unul dintre cele mai exacte, înregistra pentru *Caracal* un număr de 118 evrei.

În documentele *Camerei de Comerț și Industrie Caracal*, din anul 1931, apar menționate farmacia *Mariei Ricman* de pe strada *Regele Carol 52* și cabinetul dentar al lui *I. Federmayer* pe str. *Carol I*³³.

În aceeași perioadă sunt amintite o serie de librării - *Librăria Curuia*, *Librăria Sache Pavlovici*, *Librăria Isac Barat*³⁴ precum și magazinul de hăinărie *Ignat Perl*³⁵.

Case evreiești

³¹ AND- Olt, Fond CCI, dos.10/1948, fila 48.

³² RICMAN, ȘTEFAN, *op.cit.*, p. 215-217.

³³ AND-Olt, Fond. CCI, dos. nr.72/1931, fila151.

³⁴ *Monografia municipiului Caracal*, pag 121, apud AND- Olt, Fond CCI, dos. 77/1931, p.18.

³⁵ RICMAN, ȘTEFAN, *op.cit.*, p.118.

În perioada regimului *Antonescu*, evreii au fost supuși unor privațiuni inerente momentului istoric, unele dintre bunurile acestora fiind confiscate precum librăria lui *Mauriciu Barat*, depozitul de vinuri al lui *Habăr Leopold* sau ceasornicăria lui *Marcel Grember* care funcționau încă din 1927³⁶. De asemenea, unii au fost reținuți în *Pușcăria* situată pe strada Libertății, lângă *Palatul de Justiție*. Alții au fost trimiși în detașamente de muncă forțată la *Deva* sau au muncit la construirea căii ferate *Caracal-București* (linia nouă)³⁷.

Cu toate acestea „în anii 1940-1942, populația de origine evreiască a contribuit prin diverse donații, la echiparea oamenilor din detașamente”³⁸. În 1943, patru persoane de origine evreiască din *Caracal* beneficiau de cartele nebarate eliberate de *Primăria orașului*, ca urmare a faptului că soldații evrei erau activi în armata *României*”³⁹.

După 1944, odată cu schimbarea condițiilor economice și politice, orașul *Caracal*, rămas fără principala sa activitate economică, cea comercială, a intrat într-un con de penumbră, iar bunăstarea vremurilor anterioare a rămas doar în amintirea generațiilor mai vârsnice. Comerțul *en gros* cu produse agricole a dispărut din sfera activităților permise în noua orânduire, iar cel *en detalii* a devenit monopol de stat. A urmat o perioadă dificilă pentru întregul popor român, naționalizarea, colectivizarea, industrializarea forțată, ceea ce a impus adaptarea populației la noile relații de muncă precum și o schimbare pe plan profesional. Acest proces nu a fost selectiv, evreii având de înfruntat aceleași dificultăți ca și restul populației. Cel mai greu a fost pentru negustori, transformați în funcționari sau lucrători comerciali (*Elea Moscovici* - negustor-funcționar; *Lia Schnit* - negustor de cereale; *Solomon Schnaps* - negustor-funcționar; *Hari Besen* - funcționar; *Vili Besen* - negustor; *Moise Blum* - negustor; *Sim Leibovici*-funcționar; *Erna Ghinsberg* – funcționar; *Jean Gros* - funcționar; *Eti Gheorghe* - funcționar; *Fani Naiberg* - funcționar; *Aurel Milan* - funcționar; *Lupu Blum* - negustor- funcționar; *Milan*- negustor de cereale).

După înființarea statului *Israel*, mulți evrei au emigrat. Alții au plecat mult mai târziu, definitiv, din țară sau în alte localități.

În sfera profesiilor practicate cu predilecție de evrei, chiar și după cel de-al doilea Război Mondial putem aminti orientarea spre: ceasornicar - *Lazăr Schwalb*, *Simon Schwalb* și *Marcel Ghinsberg*; bijutier, *Iosif Sleifestein*; modistă - *Lola Ghinsberg*; curelar - *Lazăr Aron*; *Aron Leibovici* care a avut atelier mecanic; *Gina Ghinsberg* și *Poldi Sleifestein* ingineri; *Rubin Sleifestein* - contabil și *Simon Sleifestein* - rabin; *Paul Pesch* - sportiv-tenis de masă; *Falia Aron* - impresar artistic și *Henri Bîzu* - profesor.

³⁶ DINCĂ, DANA ROXANA, s.a., *op.cit.*, p.123, *apud* AND- Olt, Fond Sfatul Popular Caracal, dos. 5/1950, fila 261.

³⁷ Informație primită de la dl. profesor Bîzu.

³⁸ OTOVESCU, D., *ș.a.*, *op. cit.*, p.70 *apud*, *Activitatea centrelor evreilor din România*, Editura Alma Tip, 1998.

³⁹ *idem*, p. 189.

Unii dintre ei și-au schimbat reședința din țară, plecând în funcție de repartitia primită după terminarea facultății, prin căsătorie sau după oportunitățile profesionale avute. Din evreii rămași în țară putem aminti: *Jose Blum* - inginer dr. la *Institutul Fundeni, București*; *Zisu Aron* - ziarist în *Pitești*; *Pușa Schnit* - ziaristă în *București* sau *Heman Blum* plecat la *Botoșani*, de profesie confecționar lenjerie bărbați⁴⁰.

În anul 1950 s-a stabilit la *Caracal*, *Avram Bernat*, evreu sefard din *Ardeal*, unul din puținii supraviețuitori ai lagărului de concentrare de la *Auschiwitz*.

În prezent, *Comunitatea Evreiască din Caracal* a fost desființată, aici trăind doar trei evrei, un bărbat și două femei.

Un loc special în cadrul comunității evreiești din *Caracal*, ce se regăsește cu ușurință de-a lungul timpului, l-au ocupat persoanele cu profesii legate de asistența și îngrijirea medicală. Astfel, în almanahul pe 1853 este înregistrat ca „doctor la *Romanați*” - *Natan Kernbach* (sau *Chernbach*), care și-a luat diploma de patron în chirurgie în 1838, la *Pesta* și a venit în același an în țară (sau în 1842)⁴¹ iar în anii 1850-1851, apare un alt „doctor” al județului *Romanați*, *Josif Suhamel*, devenit magistrul în chirurgie la *Pesta*, care ulterior a devenit *oberdirector* al spitalului oștirii. Tot în această perioadă este menționat și *David Nassel* magistrul în chirurgie la *Viena* din 1846, despre care știm că în 1861 a fost destituit din postul de chirurg al districtului *Romanați*, iar în 1860 este menționat ca subchirurg la districtul *Romanați*, *Anton Andreevici*, absolvent al *Școlii de Medicină din București*.....⁴²

În perioada 1901-1904, au practicat aici ca medici veterinari *Hugo Bauman*, medic veterinar județean și *P. Avramovici*, medic veterinar orășenesc⁴³. Medicii erau numiți prin ordin și confirmați prin înalt decret regal⁴⁴.

Ulterior, în anii 1938-1948, printre medicii din *Caracal* îi vom regăsi pe *Porn Leopold* (medic radiolog și la circumscripția sanitară *Brastavăț*), *Ricman Vasile*, medic radiolog la spital⁴⁵, dar și *Ricman Vasile* ca medic la C.F.R. și la *Gimnaziul industrial*⁴⁶.

Pentru perioada interbelică funcționarea în cadrul unor cabinete particulare era o practică curentă așa că amintim cabinetele doctorului *Porn* (specializat la *Paris*) de boli interne, faceri, boli de femei, sifilis, raze

⁴⁰ DI. Profesor Bîzu este unul dintre cei trei membri ai comunității evreiești ce trăiesc în prezent în Caracal, informațiile furnizate de dânsul fiind de mare folos în întocmirea acestei lucrări.

⁴¹ DINCĂ, DANA ROXANA, ș.a., *op.cit.*, p.243.

⁴² Idm., pag.257 apud Constantin Gheorghe, *Istoria medicinei pe plaiurile românești*, Craiova, 1999, p.111.

⁴³ AND-Olt, Fond Spitalul Orășenesc Caracal, dos.5/1901, fila 42.

⁴⁴ AND-Olt, Fond Spitalul Orășenesc Caracal, dos. 3/1919, fila 132.

⁴⁵ DINCĂ, DANA ROXANA, ș.a., *op.cit.*, p.261 apud AND-Olt, *Anuarul Medical al României pe anul 1938*; AND-Olt, Fond Primăria Orașului Caracal, dos. 595/1938, fila 48.

⁴⁶ DINCĂ, DANA ROXANA, ș.a., *op.cit.*, p.261 apud AND, Fond Spitalul Orășenesc Caracal, dos. 32/1943, fila 15.

ultraviolete, al doctorului *I. Rozenthal*, chirurg și dentist, al doctorului *Ricman V. N.* ce avea cabinet medico-chirurgical și raze X. De asemenea, în oraș, funcționau și cabinete de stomatologie: *Feodor Mayer* - dentist, *Rupnievschi Kazimir* - dentist, dr. *Blebea Samoil* - medic stomatolog (avea cabinet pe strada *G. Grigorescu*, nr. 287), dr. *Federmayer I.* - medic dentist (avea cabinet pe strada *Carol I*), *Ostrovschi Olga* - cabinet dentar (avea cabinet pe strada *Carol I*)⁴⁷.

Din informațiile puse la dispoziție de dl. Profesor *Henri Bîzu*⁴⁸ tehnicianul dentar *Micu Leibovici*, doctorul *Lea Schmidt*, asistent farmacie *Mona Sleifestein* și doctorul *Pern*, sunt persoane de origine evreiască care și-au desfășurat activitatea în domeniul medical și în perioada postbelică, adică sub regimul comunist.

c. Caracteristici ale comunității evreiești din Caracal

Din scurta retrospectivă asupra comunității evreiești din *Caracal* se desprind câteva caracteristici proprii acesteia:

- apariția sa coincide cu intrarea în modernitate a României;
- își desfășoară existența pe o perioadă de aproximativ două secole, din care doar jumătate comunitate constituită și activă;
- activitățile de bază erau cele legate de comerț dar s-au manifestat și prin organizarea unor activități cu aport intelectual ca editura, pe plan medical sau în domeniul educației - cadre didactice;
- comunitatea nu a fost niciodată prea numeroasă, în perioada de maximă înflorire având puțin peste 200 de membri;
- ca amplasare în oraș, cartierul evreiesc, dens construit, s-a format în zona centrală, cu vâd comercial;
- relațiile pe care le-au stabilit cu localnicii au atras respectul acestora, fiind adesea socotiți ca model comportamental.

d. Valori promovate de evrei pe plan local

Prin natura activității lor tradiționale precum și grație locurilor de baștină de unde au venit, evreii au facilitat deschiderea europeană, accesul la tehnică și înnoire, la civilizație, interesul pentru instrucție și creșterea interesului față de educație. Fiind o populație de tip urban au contribuit la dezvoltarea urbană a localității servind ca model populației rurale din zonă. Au contribuit la diversificarea meseriilor și introducerea tehnologiilor de producție mecanizată.

⁴⁷ Iem. p. 262 *apud* Constantin Gheorghe, *op.cit.*, p.145.

⁴⁸ dl. Profesor Bîzu este unul dintre cei trei membri ai comunității evreiești ce trăiesc în prezent în Caracal.

Una dintre trăsăturile remarcabile ale acestui neam este aceea că sunt extrem de loiali patriei de adopție, buni cetățeni, implicați în soluționarea problemelor comunităților în care trăiesc. În sprijinul acestei afirmații stau implicarea lor activă în situațiile de război, în care s-au și remarcat, de altfel. De asemenea, este cunoscut faptul că rămân legați afectiv de locul în care au trăit și sunt prieteni loiali. Valorile umane și intelectuale pe care le promovează, în ciuda vicisitudinilor la care au fost supuși de-a lungul timpului, fac din evrei un neam demn de respect. Destrămarea comunității, după război, a fost resimțită ca o pierdere pentru localnici.

3. Patrimoniu construit evreiesc

e. Caracteristici generale

Comunitatea evreiască din *Caracal* și-a definit zona de amplasare în prima jumătate a secolului al XIX-lea, în funcție de vadul comercial deja constituit, adică în zona centrală a orașului - *Ulița Târgului* ce va deveni ulterior *Strada Mare*. După incendiul din 1892, când unele dintre prăvăliile evreiești au fost mistuite de flăcări, casele au fost reconstruite, cu prăvălie la parter și locuința la etaj, spații bune pentru un comerț înfloritor și ateliere meșteșugărești.

Perioadele de criză economică, războiul, schimbările politice, au indus o perioadă de declin în viața orașului. Perioada de prosperitate a rămas mult în urmă și a urmat transformarea socialistă a țării. Evreii au plecat de câte ori s-a ivit ocazia, în valuri, mai întâi în anii 50, apoi 60, apoi 70.

În urma cutremurului din 1977, fondul construit vechi din *Caracal* a suferit stricăciuni. S-a profitat de ocazie pentru a se realiza operațiunile de sistematizare în urma cărora a fost realizată restructurarea centrului. *Strada Mare* a fost demolată, practic în totalitate, frontul său a fost închis cu noua construcție a *Magazinului Universal*. Pe frontul de nord al *Cadrilaterului* a fost construită *Casa Armatei* iar frontul sudic, cu strada *Carol I*, a scăpat ca prin minune - *Poșta* și cele câteva construcții din vecinătatea imediată.

Astfel, din cartierul evreiesc au rămas doar câteva case, pe *Strada Vasile Alecsandri*, la capătul opus centrului, ascunse în spatele blocurilor.

Documentațiile de demolare⁴⁹ realizate însă cu această ocazie ne furnizează o informație de maxim interes.

În toată zona supusă demolării nu erau cuprinse decât două proprietăți evreiești: locuința situată pe strada *Olteniei* la nr. 53 - lot 1, proprietatea lui

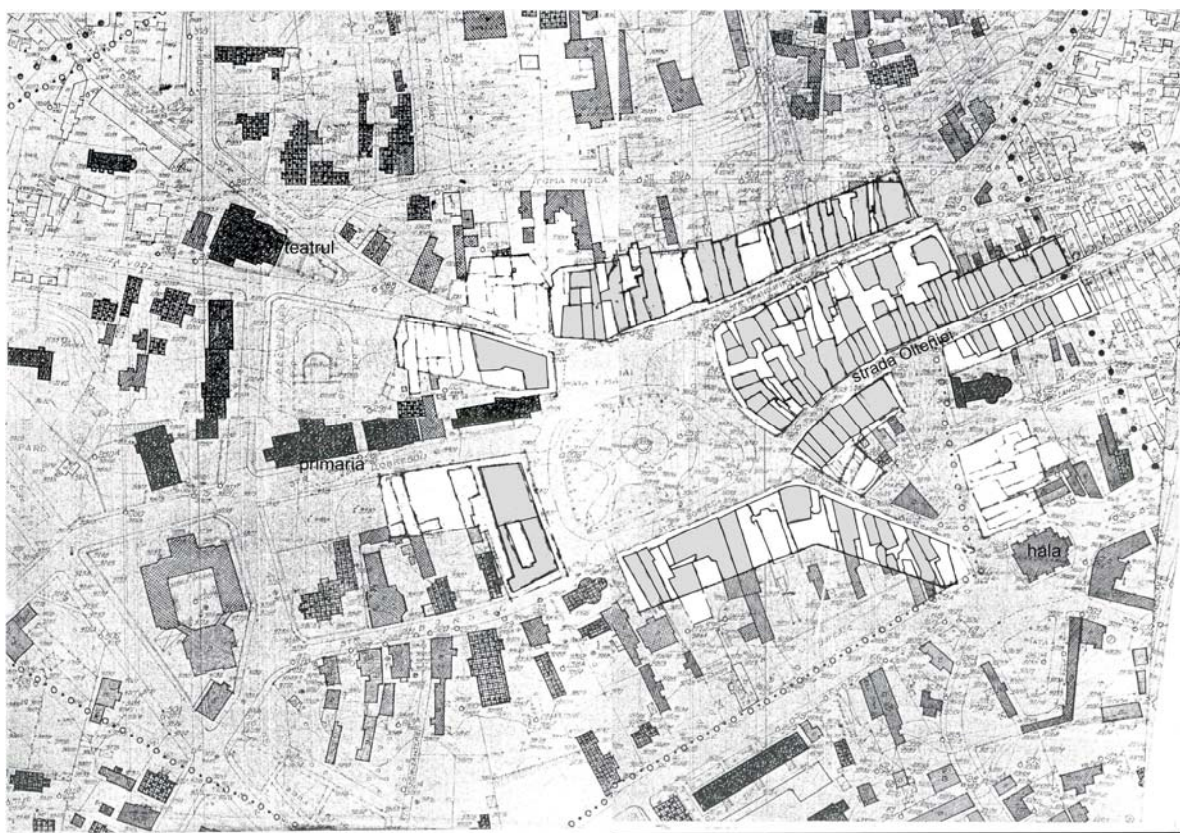
⁴⁹ Documentațiile de demolare au fost întocmite de CJP Olt, Secția de Proiectare Slatina, proiect 1727-strada *Olteniei*, aprobat prin decret al Consiliului de Stat nr. 467/1979.

Moscovici Giugea, construită în 1852 și locuința lui *Henri Bîzu*, la numărul 53 - lot 2.

Planurile cuprinse în această documentație furnizează informații importante privind modul de organizare și utilizare a spațiului interior, la structurarea locuinței.

Strada Mare, așa cum este ea surprinsă în fotografiile de epocă și cum a rămas în memoria colectivă.

Cartierul evreiesc (aici strada Olteniei) înainte de demolarea din 1979

Fișa imobilului

Situat în cart. CABACAL str. Oltenei Nr. poștă 59
 proprietar MOȘCOVICI GHEORGHE nr. 53

Plan de situație

DATE PRIVIND FOLOSINȚA ȘI STRUCTURA CONSTRUCȚIILOR

LOCUIȚA

— Nr. de familii 1 — Nr. de persoane 1
 — Nr. de nivele 2 — anul construcției 1852
 — Starea construcției la fel ca ieri

Structura de construcție

— fundație scăriștoare
 — pereții scăriștoare
 — planșee lemn
 — sarpunta lemn
 — învelitoare scăriștoare
 — pardoseli scăriștoare
 — finisaje scăriștoare + ceramice

Instalații interioare

— încălzire centrală
 — încălzire cu sobe terocote - 2 buc.
 — instalații gaze 2 chiuvete + 10000 bote
 — instalații sanitare

Dimensiunile nivelurilor

A. dest. m.p. A. utilă, m.p.

Subsol locuibil	51.80	47.76
subsol neocuibil	51.80	38.88
parter (A)	51.80	38.88
etaj (C)	51.80	38.88
mansardă		

(D) Dependințe 10.40 7.09

ANEXE GOSPODĂREȘTI

Împrejurimii —

— anul 1925 — starea bună
gara de călători — 1.22 ml

Magazii scăriștoare (D) din P.F.L.

— anul 1926 — starea bună
 — pereții
 — sarpunta scăriștoare
 — învelitoare tablă
 — Arie 9.00 — m.p.

Sopornele (F)

— anul 1926 — starea bună
 — Arie 8.10 mp

Păture

— anul — starea —
 — Arie — m.p.

Date privind terenul

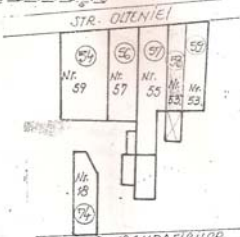
— suprafața curte 116.82
 — vie anul —
 — vie anul —
 — vie pe rod —
 — vie hibridă —

1/3 m. sing. flori 1.22

Fișa imobilului

Situat în oragul CABACAL str. Oltenei Nr. poștă 50
 proprietar BILU HENRI nr. 53

Plan de utilitate

DATE PRIVIND FOLOSINȚA ȘI STRUCTURA A CONȘTRUCȚIILOR

LOCUINȚA

Nr. de familii 1 — nr. de persoane 4
 Nr. de niveluri — anul construcției 1978
 Starva (construcție) garaj, 2000 feet
 Structura de construcție
 fundația scăriștoacă
 pereții scăriștoacă
 planșee lemn
 sarpanta lemn
 învelitoare țopă
 poroșici scindură
 finisaje închisură exterioare

Instalații interioare
 încălzire centrală
 încălzire cu sobe terocată - 2600
 instalații gaze schimb
 instalații sanitare schimb

Dimensiunile nivelilor

	A. dest. m.p.	A. utilă. m.p.
Subsol locuibil	55,00	45,02
Subsol n. locuibil	55,00	42,84
parter	55,00	52,35
etaj		

REMARKS
Goraz 1967 15,95 11,83

ANEXE GOSFODĂREȘTI

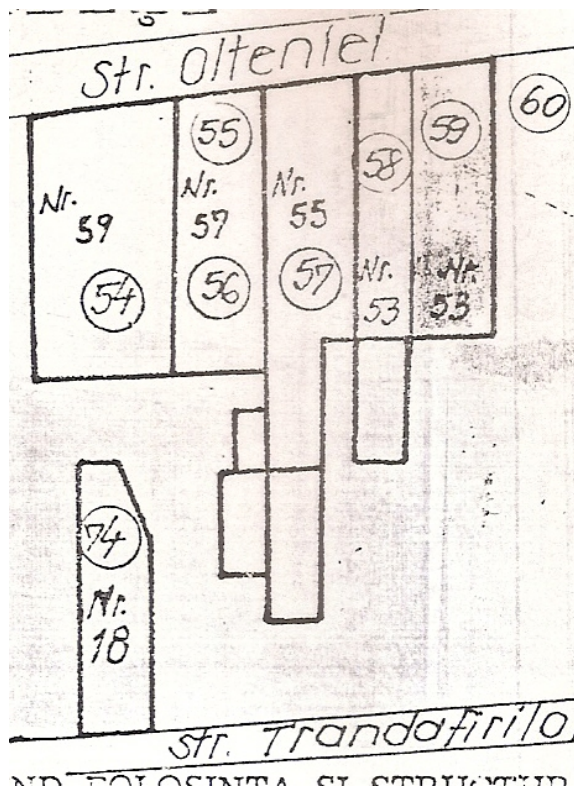
Împrejurimil
 anul 1978 stare bună
garaj de vana pe bulvardul
de lemn L. 25,00 m

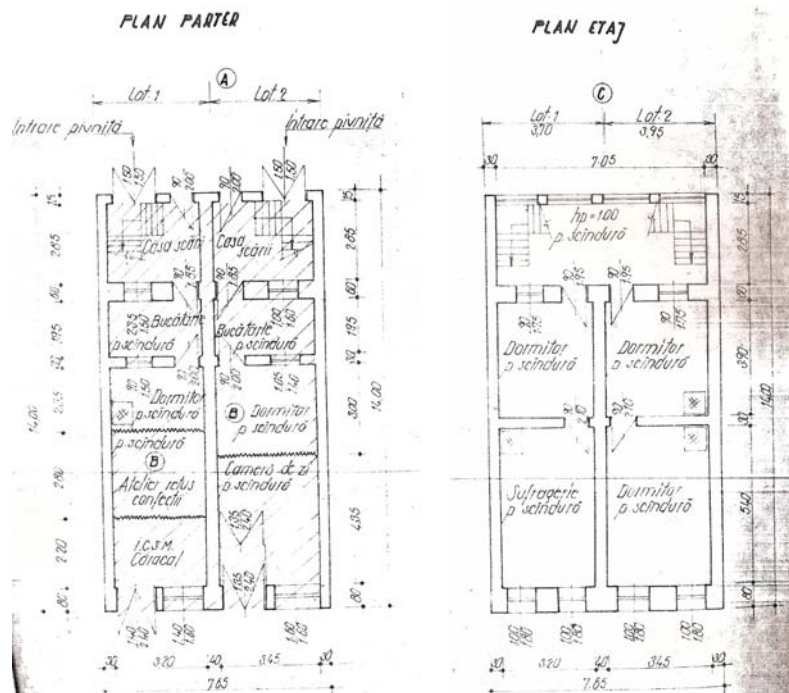
Mașinilor grajduri
 anul — stare —
 pereții —
 sarpanta —
 învelitoare
 Arie — m.p.
 Șoproane —
 anul — stare —
 Paiele
 anul — stare —
 Arie — m.p.

Date privind terenul 126,00 m.p.
 suprafața curte 128,00

vie anual
 vie anual
 vie pe rod
 vie hibridă

Închisură an. v. de 1978

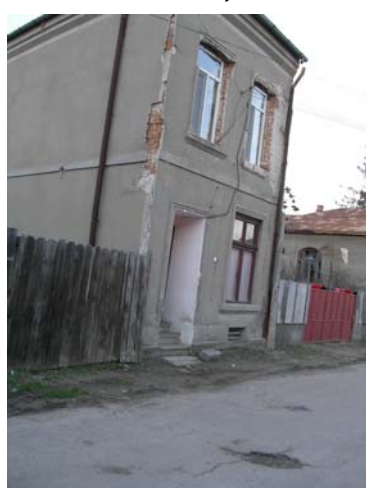

Locuința lui Moscovici Giugea – plan parter și etaj

Pe strada Vasile Alecsandri, în spatele blocurilor construite în anii 80, supraviețuiesc câteva construcții atribuite negustorilor evrei.

Dacă schimbările succesive ale regimului juridic al proprietății, nu oferă date concludente asupra constructorilor acestor locuințe, similitudinile de conformare între construcția parter și etaj din imaginea de mai sus și locuințele lui Moscovici Giugea și Bîzu Henri, demolate în 1978, sunt o dovadă de netăgăduit asupra originii acesteia.

a. Patrimoniul reprezentativ

I. Sinagoga - Strada Grigore Ion, nr. 2

În 1902, în zonă centrală a orașului, în cartierului evreiesc, a fost construită Sinagoga. Pe placa de marmură montată pe fațada acesteia se află următorul text: *"Clădit în anul 1902, luna iulie 2, sub comitetul compus din Președinte I. Perl, Vicepreședinte H. Kornbah, Controlor I. Veintraub, Casier D. Retter, Secretar I. Zober, Membrii A. Mihailovschi, S. I. Leibovici, A. Veintraub"*.

Proprietatea beneficiază de un teren în suprafață de 695 mp⁵⁰, aflat pe Strada *Sergent Grigore Ion*, la numărul 2, în imediata vecinătate a străzii *Plevnei* și a *Palatului de Justiție*. Pe acest teren, în afară de Sinagogă se mai află o construcție ce aparține tot *Comunității Evreiești*.

Sinagoga din Caracal, fațada principală, spre Strada Sergent Grigore Ion, fotografie din toamna anului 2010

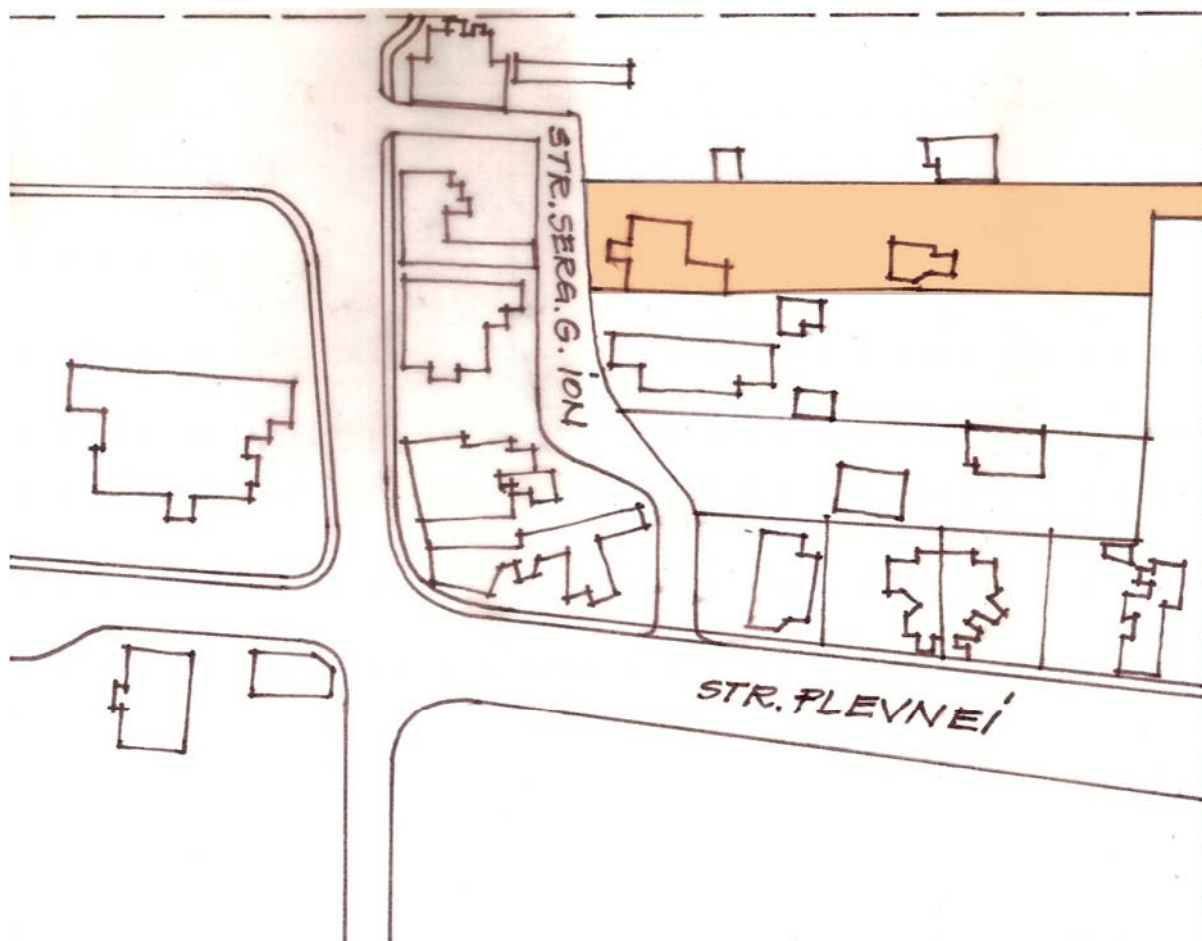
Placa comemorativă amplasată pe fațada principală, cu referiri la anul construirii și fruntașii comunității care s-au ostenit pentru această zidire

Construcția retrasă de la aliniamentul străzii, a fost realizată din zidărie de cărămidă, pe un regim de înălțime echivalent unei construcții cu etaj. Acoperișul este din tablă iar tâmplăria exterioară din lemn este dublată de obloane solide. Ca stil arhitectural putem încadra această construcție în stilul neoclasic local, realizarea sa fiind modestă la exterior.

Spre deosebire de exterior, interiorul este bogat ormanentat, cu pereții pictați și mobilier de calitate. Din păcate, trecerea anilor și lipsa de întreținere curentă încep să lase urme vizibile mai ales la interior. Infiltrațiile din apele pluviale au afectat atât tencuielile cât și decorația interioară.

În prezent, Sinagoga se află inclusă pe Lista Monumentelor Istorice 2004, cod OT-II-m-B-08738.

⁵⁰ Primăria Municipiului Caracal, Matricola de Clădiri 1977-1987.

Planul de situație cu amplasarea sinagogii

Sinagoga din Caracal-imagini de interior

II. Cimitirul evreiesc, Strada Mihai Viteazul nr.188

Cimitirul nr. 3 evreiesc, este situat în parcela nr.103 din raza a II-a – rezervat de la exproprierea moșiei orașului⁵¹. În anul 1845 moșia *Caracalului* aparținea locuitorilor, bisericilor și orașului. Prin reforma agrară din anul 1864 au fost împroprietăriți cu loturi de casă și grădină 109 locuitori, majoritatea în mahalalele orașului pe pământurile secularizate în decembrie 1863, iar cu această ocazie a fost rezervat și terenul pentru cimitirul evreiesc⁵².

Aici a fost construită o capelă, de mici dimensiuni (aproximativ 6x12m), pe parter, din zidărie de cărămidă și acoperită cu tablă, destinată ceremoniilor și ritualurilor funerare. Planul este simetric, piesa centrală, care generează simetria construcției, este destinată ceremoniei, lateral dreapta se află o zonă rituală, iar în stânga, dar cu acces din exterior, sunt două încăperi de locuit destinate îngrijitorului. Tâmplăria, din lemn, prevăzută cu obloane masive la spațiile rituale este în stare proastă de conservare, zidăria a fost afectată de igrasie, tencuiala este pe alocuri căzută.

Capela cimitirului. Vedere dinspre stradă

Vedere dinspre cimitir

Lipsa unei întrețineri permanente se face simțită, mai ales la interior unde tavanele sunt degradate iar însemnele religioase ce decorează tavanul sunt afectate. Încăperile sunt pardosite cu dușumele de lemn iar în încăperea de ceremonie mobilierul este degradat. Ușile de la intrare și

⁵¹ *Vremea*, anul II, nr.17/18 august 1929; AND- Olt, Fond Primăria Orașului Caracal, dos.10/1944. Primăria Orașului Caracal, răspuns la Ordinul Circular al Ministerului Economiei Naționale, Direcțiunea Generală a inventarului, nr. de intrare în Primărie 6742, la 23 X 1944.

⁵² *Dicționarul Istoric al Localităților din Județul Olt, Orașe*, Craiova, 2006, p.23.

ieșire sunt cu panouri de geam, unele dintre acestea fiind sparte și neînlocuite.

Capela cimitirului- imagini din interior

Terenul cimitirului are o suprafață de 3.458 mp, cu o deschidere de 25-30m. Acestuia îi este anexată, lateral, o suprafață de teren agricol de 1,54ha. Aceste suprafețe, ce se regăsesc în *Registrul Agricol 59/63*, au fost reconstituite ca drept de proprietate în 2002, în conformitate cu *Legea 1/2000*. Adresa actuală este Strada *Mihai Viteazul* nr.188, dar anterior, strada a purtat numele de *Constantin Filipescu*. În prezent, terenul afectat cimitirului este împrejmuțit cu gard din panouri de beton prefabricat, pe întreg perimetrul său, iar porțile sunt metalice.

Pentru evrei, cimitirul joacă un rol chiar mai important decât la alte neamuri, acesta fiind cartea scrisă a istoriei, dovadă a existenței. Pe unele monumente se află înscrise nu numai numele și datele ci și profesia. De exemplu la familia *Schwalb* sunt patru morminte, două femei (*Iozefina Schwalb*, decedată 6.06.1929 și *Sofia Schwalb*, decedată 23.07.1940) și doi bărbați, unde este menționată profesia de ceasornicar (*Simon Schwalb*, ceasornicar, decedat 29.05.1962 și *Lazăr Schwalb*, ceasornicar, decedat 6.06.1967).

Cu aceleași mențiuni sunt monumentele funerare ale farmacistului *Moise Naftalis*, n.28.10.1907 – d. 27.09.1959, doctorului *Lea Schmidt* d. 10.10.1990 sau *Moscu Moise Benaroiu*, casier central.

**Monumentul funerar:
Farmacist Moise Naftalis**

**Monumentul funerar:
Doctor Lea Schmidt**

Între cele mai vechi monumente din cimitir se află cel al lui Isac Silberman din 1883 și Jlie Steiner, din 1898, care ne furnizează informații despre momentul în care cimitirul a început a fi utilizat, adică după 1880.

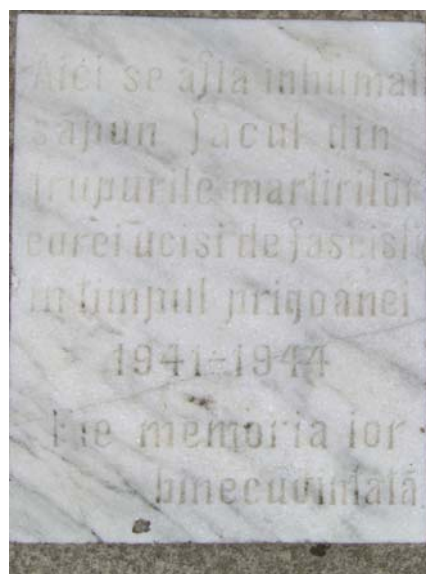

***Piatra de mormânt
a lui Isac Silberman, 1883***

***Piatra de mormânt
a lui Jlie Steiner, 1898***

În acest cimitir sunt două morminte dedicate, unul dedicat lui *Guberek Marko Nony* - născut în 1919 în Polonia și scăpat de la Holocaust și unul dedicat memoriei colective unde este îngropat *săpun* făcut din trupurile martirilor evrei uciși de fasciști în timpul prigoanei 1941-1944. Acestea sunt cu siguranță, cele mai semnificative morminte din cimitir.

Morminte monument dedicate

Dacă în unele documente numărul mormintelor înregistrat în acest cimitir este de aproximativ 120, la o inventariere la fața locului, realizată în toamna anului 2010, au rezultat doar 103 morminte. Este posibil însă ca unele dintre ele să fie deteriorate astfel încât să fi fost omise, întrucât nu număr important dintre acestea sunt deteriorate și necesită reparații.

Imagini din cimitir – morminte deteriorate

2. Concluzii

Comunitatea evreiască din Caracal, cu o istorie atestată documentar de aproape două secole, a avut o evoluție simultană cu aceea a orașului, evreii fiind comunitatea cu un comportament urban exemplar.

Odată cu încetarea rolului comercial al orașului, comunitatea evreiască a intrat într-o fază de disoluție, de căutare și identificare a unor noi oportunități de supraviețuire și dezvoltare pe alte meleaguri, în țară sau prin emigrare peste hotare. *Comunitatea evreiască din Caracal* a fost desființată, în prezent aici locuind doar trei persoane, două femei și un bărbat.

Din patrimoniul construit evreiesc s-au păstrat *Cimitirul* și *Sinagoga*, ultima fiind clasată ca monument Istoric. În ceea ce privește patrimoniul construit civil, acesta, înstrăinat în repetate rânduri, ca drept de proprietate, a fost practic anulat, prin demolare, în urma restructurării urbane de la începutul anilor 80.

3. Bibliografie

1. ANDREI, A.NICOLAE, GABRIELA BRAUN, ALBERT ZIMBLER , *Institutul de editură și arte grafice Samitca, Editura Aius. Craiova.*, 1998.
2. BĂLAȘA, DUMITRU, *Localitățile din Oltenia și bisericile lor*, în *Mitropolia Olteniei*, nr.3(mai-iunie), 1986.
3. DINCĂ, DANA ROXANA, GRIGORESCU VERA, POPOVICI SABIN, *Monografia Municipiului Caracal*, Editura Tiparg, Pitesti, 2007.
4. DONAT, ION; PĂTROI, ION; CIOBOTEA, DINICĂ; *Catagrafia obștească a Țării Românești din 1831*, Craiova, 1999.
5. DONUGOROZI, ION, *Așezările evreiești în Oltenia, după război, 1920-1929*, în rev. Arhivele Olteniei, IX, nr.49-50, mai –august 1930.
6. FREDERICH WILHELM VON BAUER, *Memoires historiques et geographiques sur la Valachie*, Frankfurt & Leipzig, 1778.
7. IAGĂRU, GHEORGHE; VICTOR VIOREL VĂTĂMANU; DUMITRU BĂLĂNESCU; *Clima și solurile județului Olt* solurile, Craiova 2001.
8. IORGA, NICOLAE, *România cum era până la 1918*, București, 1972.
9. OTOVESCU, D.; ANGHEL LUCICA, *Evreii din Oltenia*, Ed. Beladi, 2002.
10. PAPACOSTEA, ȘERBAN, *Oltenia sub stăpânire austriacă (1718-1739)*, București, 1998.
11. CRĂCIUN, PĂTRU, *Monografia Liceului nr.1 din Caracal 80 de ani de la înființare*, Craiova, 1968.
12. RICMAN, ȘTEFAN; FR. IOSIF, VASILE ENESCU; PAUL CONSTANTIN, *Contribuțiuni la Monografia județului Romanați*, Institutul de arte grafice Ramuri, Craiova, 1928
13. SPECHT, *Militarische Carte der Kleinen oder oesterreichischen und grossen Walackei, welche beide zusammen aus 394 Sectionen bestehet*, 1791, Biblioteca Academiei Romane, Cabinetul Harți.
14. SZATMARY, *Ridicarea topografica a Olteniei și Munteniei executată, între anii 1855-1857, de Mareșalul Fligely*, tipărită la Viena, în anul 1864. Biblioteca Academiei Române, Cabinetul Hărți.
15. SCHWARZFELD, M., *O ochire asupra istoriei evreilor din timpurile cele mai depărtate până la anul 1850*, (A look at the Jewish History from the beginning until 1850), București, 1887.
16. VELEANU, ION, RUSU, E., *Aspecte din activitatea și gospodărirea româneană*, Craiova, 1937.
17. Serviciul Geografic al Armatei, 1912. *Ridicare pe teren în anii 1905-1907*.

18. *Recensământul general al populațiunei României din decembrie 1899* (The.General Census of the Population of Romania from December 1889), București,Lito-tipografia L. Motzatzeanu, 1900
19. *Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930*, vol.II (The General Census of the Population of Romania from 29 December 1930,vol. II), București, 1938.
20. Direcția Centrală de statistică, *Recensământul populației din 21 februarie 1956*.
21. Direcția Centrală de statistică, *Recensământul populației din februarie 2002*.
22. Direcția Centrală de statistică, *Recensământul populației din 1930*.
23. ***, *Monografia județului Olt*, Brașov, 1974.
24. *Dicționarul Istoric al Localităților din Județul Olt, Orașe*, Craiova, 2006.
25. AND-Olt, Fond Spitalul Orășenesc Caracal.